

Internet-piru syö humanistin?

AGRICOLA

Matemaatikko Osmo Pekosen mielestä Internet tuhoaa humanismin ja aiheuttaa pysyviä vaurioita kulttuurille koska pääsy lähteille on liian helppoa, eikä akateemista kuria ja kontrollia hänen mielestään ole tarpeeksi. Internet on kuitenkin julkaisujen kannalta vain levityskanava - se, että jokin tieto "löytyy Internetistä" ei kerro sen alkuperästä tai luotettavuudesta yhtään sen enempää kuin jos sanoisi, että se "löytyy kirjastosta".

Keväällä *Yliopisto*-lehdessä ilmestyneessä mielipidekirjoituksessaan "[Tuhoaako Internet humanistisen kulttuurin?](#)" matemaatikko Osmo Pekonen puki sanoiksi "Internet-humanismiksi" kutsumaansa ilmiöön liittyviä epäluuloja. Pekosen mukaan "syyllinen huonoihin tietokirjoihin ei ole painovirhepaholainen, vaan uusi hirviö: Internet-demoni. Internet on kuin labyrintti, jossa harhailevan humanistin askelia vaanii Minotaurus [...] Pääsy käsiksi kulttuurin lähteisiin, esimerkiksi klassisten tekstien corpuksiin, on tavallaan tullut liian helpoksi."

Pekosta mukailten voi kysyä, tuleeko meistä aiempaa huonompia

humanisteja sen tähden, että tiedon hankkiminen on aiempaa helpompaa, eikä sen eteen joudu ponnistelemaan niin paljon kuin ennen? Osaavatko tulevat humanistisukupolvet enää erottaa oikeaa väärästä ja totuutta epätodesta ilman Pekosen kaipaamaa "toimituksellista kuria ja akateemista kontrollia"?

On ehkä hyvä muistaa, että Internet on useimpien elektronisten julkaisujen kannalta vain levityskanava - se, että jokin tieto "löytyy Internetistä" ei sinällään kerro sen alkuperästä, luotettavuudesta tai epäluotettavuudesta yhtään sen enempää kuin jos sanoisi, että se "löytyy kirjastosta". Verkossa on tarjolla hyvin erilaisia ja eritasoisia tiedon lähteitä, ja itse asiassa tässä uudessakin ympäristössä täytyy soveltaa vanhaa kunnon lähdekritiikkiä sen suhteen, mitä aineistoja käyttää ja miten paljon niihin luottaa. Vaikka vanhojen periaatteiden soveltaminen elektronisiin julkaisuihin edellyttää humanisteilta jonkin verran uusia taitoja ja verkkomaailman tuntemusta, tätä tuskin on kuitenkaan perusteltua pitää sellaisena mullistuksena, joka väistämättä aiheuttaisi Pekosen ennustamia "pysyviä vaurioita" humanistiselle kulttuurille.

Tavallaan Pekosen visio digitalisoitumisen aiheuttamasta humanistisen kulttuurin uhanalaisuudesta tuo mieleen Ray Bradburyn science fiction -klassikon *Fahrenheit 451*, jossa humanistit pelastavat säilyttämänsä kulttuuriperinnön vetäytymällä heitä vainoavan modernin sivilisaation ulkopuolelle. Todellisuudessa humanistien tuskin kuitenkaan kannattaa vetäytyä kuoreensa odottamaan digitaalisen kulttuurin romahdusta - paljon parempi idea on uskaltautua rohkeasti uuden julkaisukulttuurin labyrinthteihin ja ottaa ne haltuun humanistisen kulttuurin omilla ehdoilla.

Internet ja elektroninen julkaiseminen ovat siis humanistin kannalta ensi sijassa apuväline, jotka helpottavat arkista työtä ja tuovat vaikeasti tavoitettavissa olleita aineistoja aiempaa paremmin saataville. Näistä uusista apuvälineistä huolimatta humanistisen tutkimuksen tekeminen vaatii entiseen tapaan tekstien kriittistä tulkintaa ja uusien tekstien kirjoittamista. Samoin vaikka tekstien välittämiseen kirjoittajalta lukijalle käytetään tietokoneita ja maailmanlaajuisia tietoverkkoja, kirjoittajat ja lukijat itse ovat edelleen ihmisiä, ja kyse on edelleen ihmisten välisestä viestinnästä. Tältä osin humanistisen kulttuurin peruseriaatteet säilyvät ennallaan mahdollisesta "digitaalisesta kumouksesta" huolimatta.

[Jyrki Ilva](#)

FM, Helsingin yliopisto

[Sisällysluettelo 2/00](#)

[Agricolan Tietosanomien pääsivulle](#)

[Historian äärelle](#) | [Tutkimus, opetus, seurat](#) | [Arkistot, kirjastot, museot](#) | [Ajankohtaista](#)
[Agricolan kartta](#) | [Haku Agricolasta](#) | [Hakemisto](#) | [Uutta!](#)
[Tekijät](#) | [Palaute](#) | [Etusivulle](#)

